

Silvia Modig vas ym.

Kirjallinen kysymys kaivoslainsäädännön muuttamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Kaivoslainsäädännön lähtökohtana tulee olla, että maaperän rikkaudet ovat yhteistä kansallismaisuuttamme. Suomessa on otollinen kallioperä kaivostoiminnalle, ja korkeatasoisen geologisen tutkimuksen ansiosta tietoa arvomineraaleista on paljon. Kaivoksilla on aina negatiivisia ympäristövaikutuksia, mutta niin kauan kuin käytämme uuskaivannaisista valmistettuja tuotteita, tarvitaan myös kaivosteollisuutta. Jostain syystä kaivosbisnes on kuitenkin haluttu luovuttaa ulkomaalaisten kaivosjättien temmelyskentäksi. Suomen tulisikin perustaa valtion omistama kaivosyhtiö, jotta luonnonrikkauksien hyödyntämisen hyödyt jäisivät Suomeen eivätkä karkaisi ulkomaille. Valtio-omisteinen yhtiö voisi toimia vastuullisesti ja esimerkkinä kestävästä kaivannaisteollisuudesta. Samalla kaivostoimintaa säätelevät lait tulee päivittää niin, että ne paremmin huomioivat ympäristönsuojelun sekä paikalliset ihmiset.

Nykyinen kaivoslaki tuli voimaan vuonna 2011. Kuluneen vuosikymmenen aikana on ehtinyt tapahtua paljon sekä kaivosalalla että suomalaisten arvoissa. Lukuisat kaivoskiistat ympäri Suomea, kiivas julkinen keskustelu ja kaksi nimienkeruuvaiheessa olevaa kansalaisaloitetta osoittavat, että suomalaiset haluavat muutosta kaivospolitiikkaamme. Maaperän rikkauksien on kuuluttava meille jokaiselle — ei ulkomaisille kaivosfirmoille. Luontoarvojen ja paikallisten ihmisten mielipiteen on mentävä kaivosfirmojen tahdon edelle. Vallitsevan politiikan ja yleisen mielipiteen välillä on ristiriita, joka tulee korjata pikaisesti.

Suomen ja Kanadan välinen vapaakauppasopimus CETA ja erityisesti sen investointisuoja on aiheuttanut perusteltua huolta kansalaisissa ja eduskunnassa. Eduskunta hyväksyi yksimielisesti lausuman, että kaivoslainsäädäntömme muutostarpeet tulee arvioida huolellisesti ennen CETA-sopimuksen voimaantuloa. Hallitus kuittasi lausuman suppealla selvityksellä, jonka laatinut yritys on profiloitunut edustamalla kaivannaisalan yrityksiä ympäristöoikeudenkäynneissä. Tämän jälkeen ulkoasiainvaliokunta hyväksyi vielä uuden lausuman, jossa todetaan, ettei selvityksen perusteella ja asiantuntijakuulemisissa saatu täyttää varmuutta CETA-sopimuksen vaikutuksista. Ulkoasiainvaliokunta katsoo, että hallituksen tulee jatkaa kaivostoimintaan vaikuttavan lainsäädännön uudistamisen arviointia, niin että arvioinnin tulokset ovat seuraavan hallituksen käytettävissä.

Eduskunnan tahtotila on selvä: kaivoslainsäädännön muutostarpeet on selvitettävä. Yhtä selvää on, ettei nykyinen lainsäädäntö enää vastaa kansalaisten arvoja. Kaivoslainsäädännön uudistaminen onkin aloitettava välittömästi.

Kaivostoimintaa koskevaa lainsäädäntöä tulisi muuttaa seuraavasti:

Kirjallinen kysymys KK 583/2018 vp

- maaperän rikkauksien oltava yhteisiä
- valtion kokonaan omistama kaivosyhtiö perustettava
- luonnonsuojelualueille ei tule myöntää kaupallisia malminetsintälupia
- kunnille yksiselitteinen oikeus kieltää kaupallinen malminetsintä alueellaan
- kaivosyhtiöiden vastuita luonnonsuojelusta ja jälkihoidosta kasvatettava
- rojalti tai maa-ainesvero käyttöön
- kansainvälisten yhtiöiden verovälttely estettävä esimerkiksi rajoittamalla korko- ja velkakikailua
- kaivos- ja malminetsintälupien sekä muiden vastaavien oikeuksien luovutuksesta saatua myyntivoittoa verotetaan Suomesta saatuna tulona silloinkin, kun niiden omistaja on ulkomainen yhtiö (Timo Harakan lakialoitteen mukaisesti)
- alueen varaus ilmoitusmenettelystä luvanvaraiseksi, jolloin toiminnan ympäristövaikutukset ja paikallisten asukkaiden näkemykset selvitettäisiin varhaisemmassa vaiheessa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo vahvistaa Suomen omistusta maaperänsä rikkauksiin ja varmistaa, että voitot hyödyttävät myös suomalaisia,

aikooko hallitus perustaa valtio-omisteisen kaivosyhtiön,

miten hallitus aikoo varmistaa, että kaivosten mahdollisesti aiheuttamat ympäristötuhot eivät jää yhteiskunnan korjattaviksi ja

onko hallitus jo käynnistänyt kaivoslainsäädännön arvioinnin seuraavaa eduskuntaa varten, kuten ulkoasiainvaliokunta lausumassaan edellyttää?

Helsingissä 23.1.2019

Silvia Modig vas
Matti Semi vas
Li Andersson vas
Paavo Arhinmäki vas
Aino-Kaisa Pekonen vas
Hanna Sarkkinen vas
Jari Myllykoski vas
Anna Kontula vas